

Ліси зцілюють тіло, а книга - душу

БІБЛІОТЕРАПЕВТ

№ 09-11 (96-98) 2022

Видається з 1 жовтня 2014 року

Сайт Наукової бібліотеки libr.knmu.edu.ua

Архів «Бібліотерапевта» <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/6941>

ЗМІСТ

ВОЄННІ БУДНІ

Конференція медичних бібліотек у Вроцлаві:
участь з прифронтового Харкова

I. Киричок.....С. 4-5

ХРОНІКА ПОДІЙ

Всеукраїнський день бібліотек – 2022
Незламний Харків, незламні Ми!
Бути ефективним і затребуваним:
нові вимоги і можливості для професійного розвитку
Воєнна осінь: працюємо дистанційно
та на робочих місцях

I. Киричок.....С. 7

О. Красюкова, Т. Бабак.....С. 8-9

Т. Павленко.....С. 10-11

Від редколегії.....С. 12-14

ЛІТЕРАТУРНА НОТА

Філософський роман Фрідріха Ніцше
«Так казав Заратустра»

О. Озеркіна.....С. 16-20

ФОТОПОГЛЯД

Осінь
Ранковий осінній Харків

Т. Павленко.....С. 22

В. Віскова.....С. 23

ВОЄННІ БУДНІ

АВТОР ФОТО: ІРИНА КИРИЧОК

КОНФЕРЕНЦІЯ МЕДИЧНИХ БІБЛІОТЕК У ВРОЦЛАВІ: УЧАСТЬ З ПРИФРОНТОВОГО ХАРКОВА

Запрошення до онлайн-участі у щорічній конференції медичних бібліотек Польщі я отримала ще навесні — і це було несподівано для мене, тим більше в наших реаліях. Проте одразу зрозуміла, що писатиму про діяльність нашої бібліотеки під час воєнного стану. Але спочатку необхідно було написати тези доповіді та узгодити тематику виступу на відповідність тим питанням, які заплановані для розгляду на конференції.

Написання тез і підготовка самої доповіді були ще одним випробуванням у прифронтовому Харкові, який з перших днів російської воєнної агресії проти України перебував під постійними ворожими артилерійськими і ракетними обстрілами — доводилось забирати ноутбук у підвал і там працювати, не відволікаючись на вибухи. Так я ще ніколи

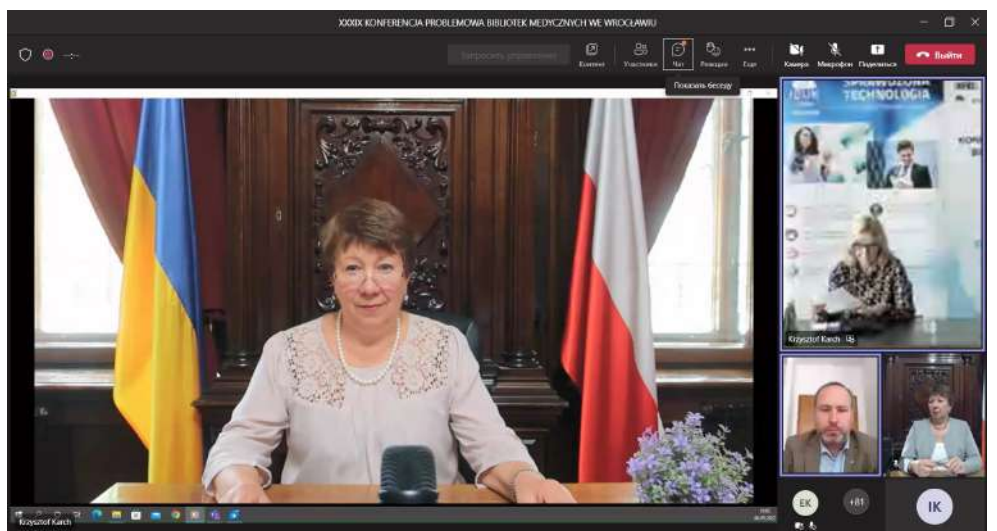
не готувалась до виступу на конференції! Отже, тези погоджені, доповідь написана, презентація підготовлена, репетиція онлайн-підключення пройдена успішно...

5 вересня 2022 у Вроцлаві (Польща) розпочала свою дводенну роботу щорічна конференція медичних бібліотек — XXXIX Konferencja Problemowa Bibliotek Medycznych we Wrocławiu, тема 2022 року: «Відкрита наука — ефективна співпраця — динамічний розвиток». Україну представляли 4 учасники — з Національної наукової медичної бібліотеки України (ННМБУ), бібліотек Вінницького національного медичного

університету (ВНМУ) та Харківського національного медичного університету (ХНМУ).

Протягом 5-6 вересня заплановано 3 сесії: сесія I «Медичні бібліотеки в умовах відкритої науки, сталого розвитку, консолідації університетів», сесія II «Удосконалення інформаційно-бібліографічного практикуму медичних бібліотек у зв'язку з розвитком технологій та інформаційних систем», сесія III «Діяльність медичних бібліотек України в період воєнного стану».

Виступи учасників з України, і мій в тому числі, віднесено до сесії III, яка запланована на 6 ве-

ресня. Напередодні вночі — знову ракетний обстріл Харкова, один з вибухів метрів за 200 від будинку. Здавалось, сколихнуло й стіни, одразу знеструмлено район... Зранку електроживлення ще не відновлено, поспіхом збиралась на роботу, дорогою бачу наслідки нічного «прильоту» — всюди розкидані шматки землі і дерев, покрівель і утеплювачів з пінопласту... повністю зруйнований дім, вкрадене ще одне життя...

В метро намагаюсь внутрішньо зібратись і налаштуватись на конференцію, аби гідно виступити. Уже в бібліотеці, налаштовуючи ноутбук для виступу, неочікувано всі почули сильні вибухи — знов серія ракетних ударів і дуже близько (як пізніше з'ясувалось — метрів за 500 від нашого університету), швидко ховаємось в укриття, читаємо повідомлення в телеграм-каналах і чекаємо на відбій повітряної тривоги. Я постійно поглядала на годинники і хвилювалась, що не зможу приєднатись до відеоконференції... Нарешті відбій, можна вийти з укриття, швидко підключаюсь до конференції... встигла!

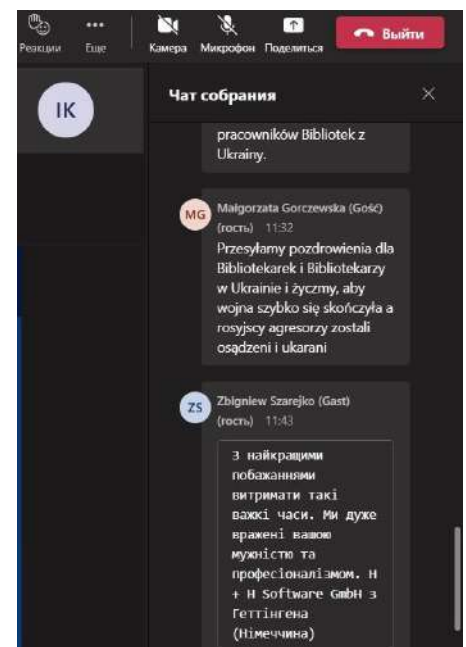
Сесію III «Діяльність медичних бібліотек України в період воєнного стану» від імені бібліотек України відкрила привітанням Тетяна Остапенко, в.о. Генерального директора ННМБУ, а далі — її доповідь «Роль Національної наукової медичної бібліотеки України в інформаційному забезпеченні військових лікарів в умовах війни».

Наступна доповідь — моя, презентую досвід нашої бібліотеки щодо організації роботи у невизначених реаліях пандемії коронавірусу та війни в умовах прифронтового Харкова у доповіді «Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету у подоланні викликів пандемії COVID-19 та воєнного стану». Під час виступу ледве стримую емоції, особливо коли розповідаю про наші теперішні робочі будні... Польські та німецькі колеги були вражені стійкістю українського народу, зокрема бібліотека-

рів, які в умовах війни, під обстрілами змогли зібратися з силами і організувати робочий процес для підтримки навчальної та наукової діяльності університету, а також висловили підтримку українцям і побажали скорішого закінчення війни й витримки у ці надважкі часи.

Так, ми, безумовно, витримаємо і переможемо, наш народ не залякати і не зламати важкими випробуваннями у прагненні до свободи й незалежності, адже ми — з Харкова, ми — з України!

ХРОНІКА ПОДІЙ

АВТОР ФОТО: ВІРА ВІСКОВА

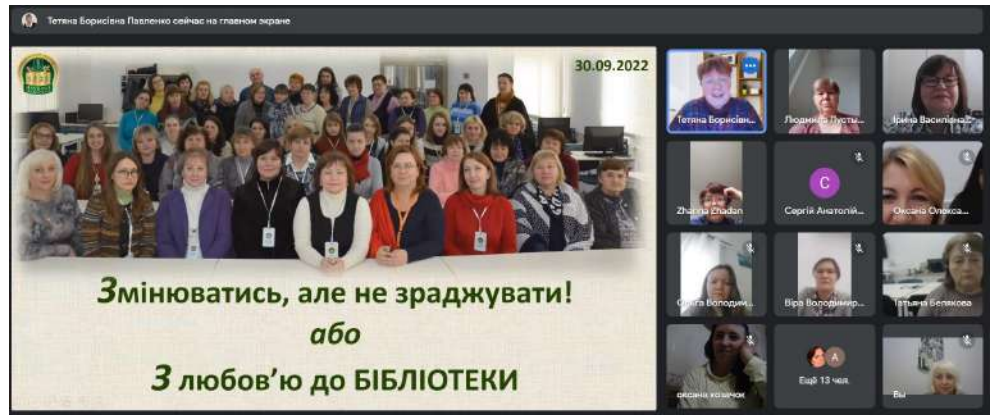

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ БІБЛІОТЕК – 2022

Щороку 30 вересня ми святкуємо Всеукраїнський день бібліотек. І це свято не тільки для бібліотекарів, а й всіх шанувальників Книги, Читання, Бібліотеки! Наукова бібліотека ХНМУ традиційно відзначала це свято Днем відкритих дверей для всіх, хто бажав ближче познайомитись з різноманітними напрямками її роботи, організувала екскурсії до книгозховища, книжкові виставки, вікторини, майстер-класи, інсталяції для фотосесій та багато іншого.

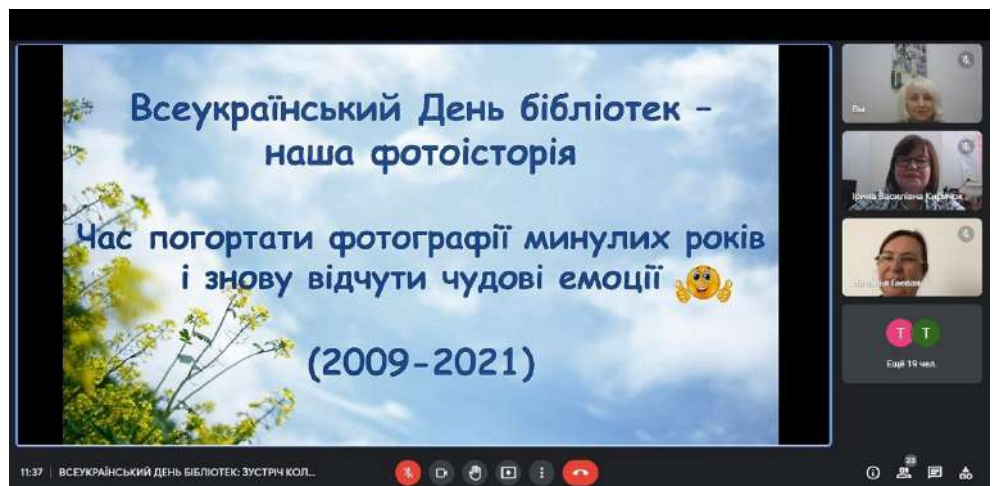
У 2022 році цей день колектив бібліотеки відзначив не так, як завжди. І причина тому — російська воєнна агресія. Через бойові дії в Харківській області, постійні обстріли самого міста частина колективу евакуювалась у різні куточки України і зарубіжжя. Проте навіть війна не завадила колективу університетської бібліотеки зібратися і відзначити професійне свято в онлайн-форматі!

Щирі слова вітання проректора з наукової роботи проф. Валерія М'ясоєдова стали справжньою підтримкою для всіх працівників бібліотеки! Своїх колег вітали директорка Ірина Киричок, її заступниці — Тетяна Павленко з презентацією «Змінюватись, але не зраджувати! або З любов'ю до Бібліотеки», Оксана Красюкова, Оксана Неговелова, учений секретар Наталя Гаєва, завідувачі відділів — Тетяна Костюкевич, Оксана Русанова, Тетяна Беякова та інші працівники. На завершення зустрічі — відео з фотоісторією про те як колектив бібліотеки відзначав цей день екскурсіями по Харківщині та іншим областям нашої країни, знайомився з її історією та культурною спадщиною.

Бібліотека традиціям не змінює, змінила лише формат! На її сайті та сторінках у соціальних мережах представлено [відео](https://www.youtube.com/watch?v=h_z_icP7NCO) (https://www.youtube.com/watch?v=h_z_icP7NCO)

з теплими фотоспогадами про святкування Всеукраїнського дня бібліотек разом з читачами. Далі обов'язково буде!

НЕЗЛАМНИЙ ХАРКІВ, НЕЗЛАМНІ МИ!

Місто-герой Харків вже протягом восьми місяців живе під регулярними обстрілами з боку російських військ. Але, незважаючи на всю небезпеку, місто продовжує жити та працювати, з кожним днем наближаючи нашу перемогу. Харківський національний медичний університет, перебуваючи в неймовірно складних умовах, зумів відновити навчальний та робочий процеси в найкоротший термін, а влітку вже почалась підготовка до нового навчального року. Наразі навчальний процес в університеті проходить у дистанційному форматі і розпочався він з 1 вересня для студентів 2-6 курсів та з 12 вересня для першого курсу.

Наукова бібліотека як структурний підрозділ університету оперативно відреагувала на зміни та виклики воєнного часу. На сьогоднішній день бібліотека працює

в змішаному форматі, забезпечуючи виконання основних напрямів своєї діяльності: обслуго-

вування користувачів, робота з фондом та е-ресурсами, інформаційна підтримки освітнього та наукового процесів університету, надання консультативної допомоги академічній спільноті.

В тісній співпраці з деканатами факультетів та іншими структурними підрозділами університету, вже традиційно, як і у минулі мирні часи, колектив бібліотеки розпочав підготовку до нового навчального року та книговидачі. На жаль, цього року, враховуючи складні умови та небезпеку в нашому регіоні, процес набору першокурсників відбувся лише серед вітчизняних студентів.

В процесі підготовки до книговидачі були сформовані більше 200 комплектів підручників, зроблені читацькі формуляри та читацькі квитки для першокурсників. Вже з серпня студенти молод-

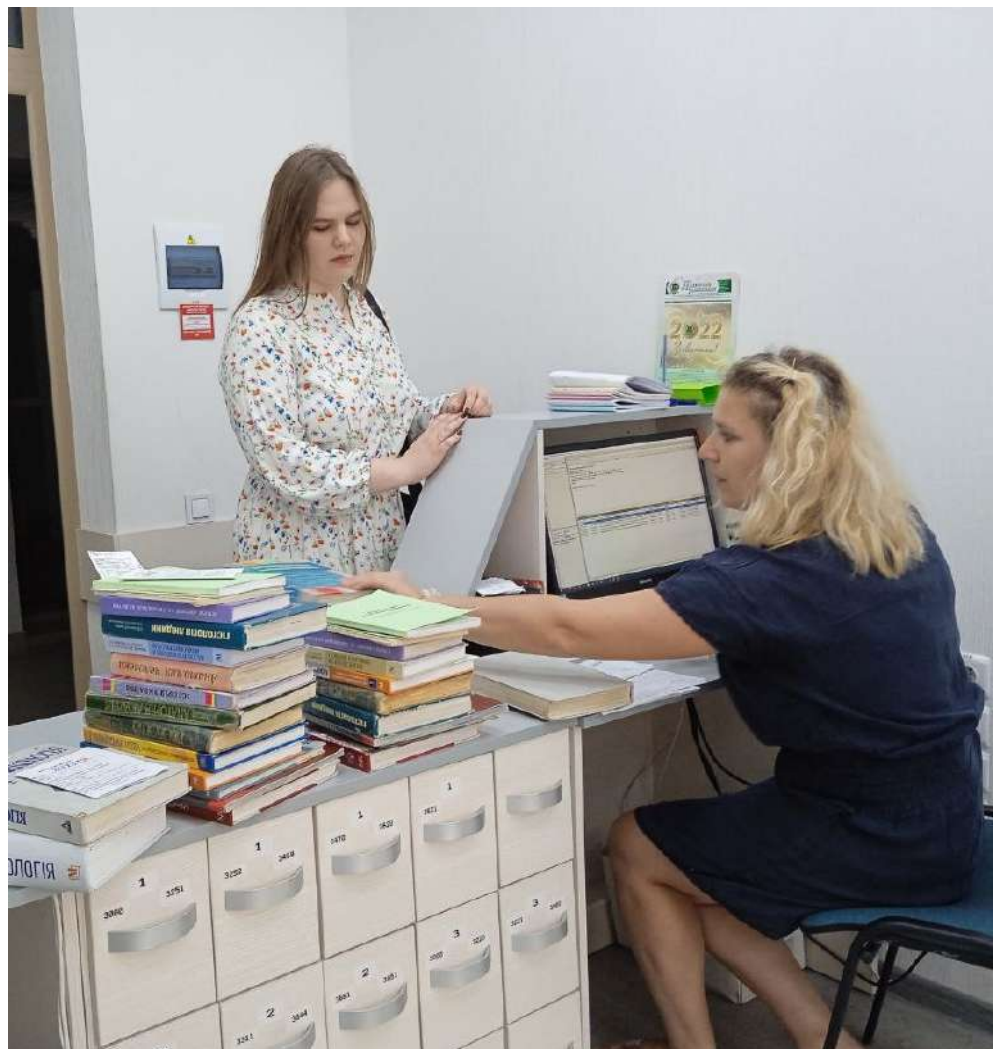
ших та старших курсів мали змогу отримати потрібні для навчання підручники. Паралельно з підготовкою до книговидачі продовжували працювати із заборгованістю літератури, ходили на пошту за посылками з книгами, які повертали нам користувачі, надавали консультації онлайн. Загалом за серпень-вересень Наукова бібліотека ХНМУ обслуговувала близько 400 користувачів, серед них майже 100 студентів першого курсу. Кількість виданих підручників склала понад 1,5 тисячі примірників, також співробітники пропонували скористатися електронними ресурсами, до яких бібліотека організує доступ: Репозитарій ХНМУ, фахово-орієнтований е-контент, сайт Наукової бібліотеки, міжнародні освітні онлайн платформи від компаній McGraw-Hill, Elsevier тощо. Авжеж, ці показники суттєво відрізняються від минулорічних, адже велика кількість і студентів, і співробітників знаходяться зараз не в Харкові, а деякі навіть і не в Україні. Тож ті результати, яких ми змогли досягти, навіть у такі складні часи, є свідченням наполегливості, незламності та віри у нашу Перемогу. Попри складні умови прифронтового Харкова, в яких співробітникам бібліотеки довелося працювати, а це і постійні тривоги, і гучні вибухи, через які доводилося чекати відбій повітряної тривоги у книгосховищі за трьома стінами, видача навчальної літератури відбувалась у дружній та теплій атмосфері, злагоджено, у підтримці одне одного. Студенти не приховували свого здивування та захоплення від того, що бібліотека продовжує працювати, а співробітники — широкій радості від довгоочікуваної зустрічі з користувачами! Іноді, не стримуючи сліз, ми ділилися спогадами та відчуттями, які довелося пережити, та бажали одне одному тихого дня і скорішого миру, з непохитною вірою, що зовсім скоро зустрінемось знов.

Наукова бібліотека продовжує працювати, як і мільйони людей у нашій країні. Кожен на своєму

фронті робить усе можливе, аби наша Перемога настала як найшвидше. І ми віримо, що вже зовсім скоро ми усі — і студенти,

і співробітники — зможемо побачитись у стінах рідного університету!

БУТИ ЕФЕКТИВНИМ І ЗАТРЕБУВАНИМ: НОВІ ВИМОГИ І МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Воєнний стан — той винятковий виклик, з яким ми до цього не стикалися, і надзвичайний досвід, який доводиться опанувати разом. Війна торкнулася всіх і неочікувано змінила наше буття, загостривши багато питань.

Кожен з нас опинився в тому місці і в тому статусі, які є результатом власного вибору в залежності від особистих обставин — в Україні чи за її межами. Жоден з цих статусів не є хорошим чи поганим сам по собі. Все залежить від того, як ми до цього ставимось, чого прагнемо і як використовуємо свій потенціал — час, сили, хист...

Найкраще рішення в цих нетипових умовах життя і роботи під гаслом незламності — адекватно оцінити ситуацію і сфокусуватися на нових можливостях, в тому числі — для самоосвіти, особистісного розвитку, розширення кола компетентностей.

Саме так вважають директор Наукової бібліотеки Ірина Киричок та заступник директора з інформаційних технологій Тетяна Павленко. Щоб залишатися ефективними і затребуваними відповідно до нових реалій, керівники бібліотеки протягом першого півроку з початку війни відвідали спеціальні заходи з удосконалення й поглиблення своїх фахових знань, вмінь, навичок.

Так, у липні Ірина Киричок як учасник команди керівників ХНМУ взяла участь в індивідуальному тренінгу для представників пілотних ЗВО «Криза як можливість. Стратегувати чи латати діри?» від україно-швейцарського проєкту «Розвиток медичної освіти». Досвідчені тренери Матвій

Хренов і Михайло Винницький допомагали освітянам зосереджуватись на цінностях, усвідомлювати наявні проблеми, шукати відповіді під час прийняття рішень, аналізувати виклики й трансформувати їх у подальші можливості для побудови реалістичної стратегії конкретного медичного вишу. Спікери, зокрема, представили кілька принципово нових підходів щодо розвитку університету, надали оцінку діяльності керівника чи організації з точки зору спіральної концепції розвитку.

В умовах невизначеності й

необхідності вирішення чималої кількості невідкладних управлінських питань набуті знання та навички допомагають директору бібліотеки налагодити основні технологічні процеси, ефективно керувати колективом віддалено і на робочих місцях, забезпечувати згуртованість та мінімізувати стрес. І головне — не втрачати зв'язків з користувачами в новому онлайн-середовищі у вирішенні їх освітньо-наукових завдань.

Тетяна Павленко у квітні-червні пройшла цикл з трьох практичних онлайн-семінарів в межах програми Міністерства

освіти і науки України за підтримки Google Україна «Google Digital Tools for Education / Цифрові інструменти Google для освіти», яка запланована на 2022/2023 навчальний рік. Базовою тренінговою платформою навчального курсу є Академія цифрового розвитку, яка створена в співпраці креативних освітян для всіх бажаючих розвиватися та навчатися впродовж усього життя.

Під час вебінарів кваліфіковані тренери Антоніна Букач та Світлана Мотижен акцентували увагу на перевагах рішень «Google for Education» для організації дистанційного навчання, підвищення ефективності освітнього процесу, розширення засобів комунікації. Виконання тестового завдання допомагає розглянути особливості певних цифрових інструментів та сервісів з подальшим впровадженням в практику.

Але навіть за критичних умов і обставин важливо не тільки опанувати нове, а й поширювати власні напрацювання. У травні Тетяна Павленко взяла участь у роботі Всеукраїнського науково-практичного семінару «Нові бібліотечні сервіси та технології в інформаційному забезпеченні освіти», що був організований в онлайн-форматі під егідою Національної академії педагогічних наук України на базі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського. Метою було представити практику створення власного інформаційного продукту — вебнавігатора — фахово-орієнтованого електронного контенту відкритого доступу, адаптованого під потреби студентів, викладачів, науковців. Це набуває особливе значення в рамках вивчення можливос-

ті застосування гібридних технологій у наданні освітніх послуг в ХНМУ. Онлайн-презентація ресурсу викликала у слухачів певний інтерес і обговорення.

Досвідом організації роботи бібліотеки на підтримку освітньої і наукової діяльності ХНМУ в умовах воєнного стану у прифронтовому місті поділилася з колегами Ірина Киричок на науково-практичному семінарі «Медичні бібліотеки в умовах війни», який організували і провели 5 серпня Національна наукова медична бібліотека України (ННМБУ) та Секція працівників медичних бібліотек ВГО «Українська бібліотечна асоціація», та науково-практичній конференції медичних

бібліотек Польщі, яка була організована і проведена 5-6 вересня Бібліотекою Медичного Університету ім. Сілезьких П'ястів у Вроцлаві (про це в рубриці «Воєнні будні»).

Отже сьогодні фахова компетентність потребує перебудови професійного мислення, розвитку творчої ініціативи, аналізу тенденцій у вищій освіті та соціальних комунікаціях. Серед пріоритетів Наукової бібліотеки — спрямувати бачення кожного співробітника в русло загальних цілей та здійснення адекватної самооцінки набутих досягнень і потенційних можливостей відповідно до функцій, посадових обов'язків, поставлених завдань.

ВОЄННА ОСІНЬ:

ПРАЦЮЄМО ДИСТАНЦІЙНО ТА НА РОБОЧИХ МІСЦЯХ

З 12 вересня проходив Інфотижень, мета якого — познайомити студентів з особливостями навчання, академічною спільнотою, студентськими громадськими організаціями і науковим товариством, правилами проживання в гуртожитках тощо.

В цьому заході завжди бере участь і представник нашої бібліотеки. Директорка Ірина Киричок розповідає про академічну доброчесність як один із основних елементів системи забезпечення якості вищої освіти, принципи якої підтримує ХНМУ, необхідність пройти дистанційний курс «Академічна доброчесність», розроблений в університеті на кафедрі філософії спільно з Науковою бібліотекою ХНМУ ([https://distance.knmu.edu.ua/course/](https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=3002)

[view.php?id=3002](https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=3002)), а також знайомить з правилами користування бібліотекою, її ресурсами, послугами, графіком роботи тощо.

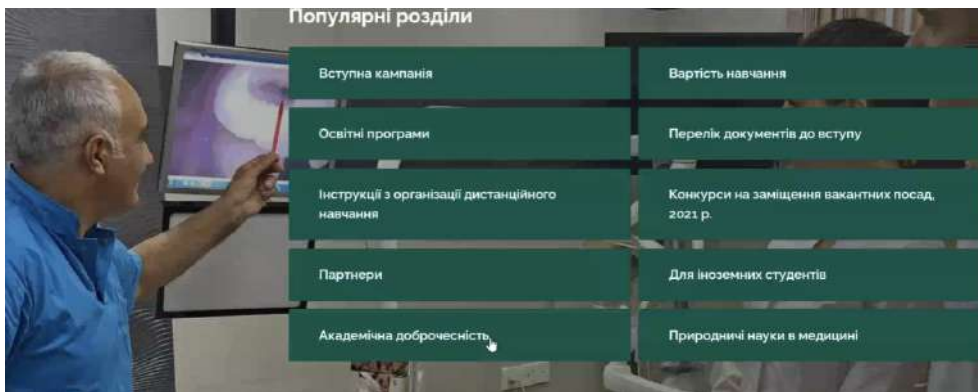
15 вересня відбулась нарада дирекції нашої бібліотеки з керівниками структурних підрозділів: обговорювали поточний стан ро-

бочих процесів, перерозподіл обов'язків між тими, хто працює і знаходиться в просторі, планували подальшу роботу. Задачі поставлені — докладаємо зусиль для їх виконання.

16 вересня відбулись збори колективу бібліотеки. Війна розкидала наших колег — хтось залишився в Харкові, хтось вимушений був евакуюватись в іншу область України, а хтось навіть за її межі. Раділи, що маємо змогу бачити одне одного, спілкуватись.

Директорка Ірина Киричок привітала всіх, розповіла про організацію роботи на місцях, успішно проведену кампанію з прийому літератури від студентів-випускників, видачу літератури на новий навчальний рік, ще раз наголосила на необхідності підтримувати постійний зв'язок у месенджерах.

З початком навчального року заст. директора з ІТ Тетяна Павленко нагадала про дотримання правил академічної доброчесності в особистій поведінці стосовно спілкування та співпраці в університетському просторі та за його межами, обумовленими зокрема воєнним станом в країні.

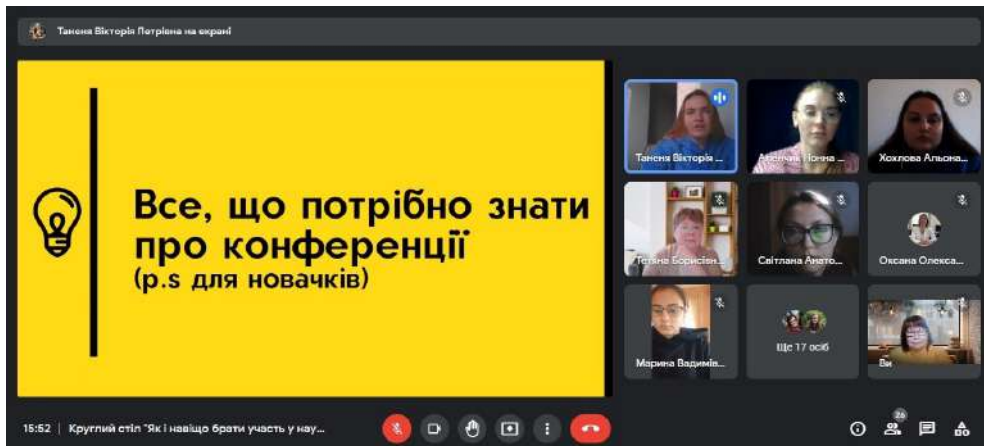

3 жовтня в онлайн-форматі відбувся круглий стіл «Як і навіщо брати участь у наукових конференціях: поради початківцю», організований Науковою бібліотекою разом з сектором оцінки освіти студентського самоврядування ХНМУ (модераторки — Ірина Киричок, Нонна Аленчик). У вступному слові до учасників заходу директорка бібліотеки Ірина Киричок зазначила що участь у наукових конференціях є невід'ємною складовою навчання сучасного студентства, студентка 4 курсу 4 медичного факультету Нонна Аленчик зазначила зацікавленість в таких заходах тієї частини студентства, яка планує наукову кар'єру.

До уваги учасників були доповіді студентів і співробітників Наукової бібліотеки ХНМУ, а саме:

- «Все що потрібно знати про конференції» (Таненя Вікторія, студ. 4 мед. ф-ту, 5 курсу, 26 гр.);
- «Публікація тезисів та статей у рамках міжнародних наукових конференцій» (Хохлова Альона, студ. 4 мед. ф-ту, 5 курс 26 гр.);
- «На допомогу науково-дослідній роботі студентів: деякі практичні аспекти» (Кравченко Світлана, зав. інформаційно-бібліографічним відділом НБ ХНМУ);
- «Дитячі секрети дорослої презентації: ключові моменти підготовки виступу» (Павленко Тетяна, заст. директора НБ ХНМУ з ІТ);

Після доповідей відбулись обговорення теми круглого столу, у яких взяли участь співробітники бібліотеки і студенти, шукали відповіді на питання: Як знайти конференцію для участі? Чи є обо-

в'язковою перевірка робіт на наявність текстових запозичень? Скільки коштує участь у конференціях і як не стати жертвою шахраїв? Чи є обов'язковим індекс УДК і як правильно його поставити? та багато ін.

Круглий стіл, до якого змогли приєднатися майже 30 осіб, пройшов цікаво, дискусійно і в дружній атмосфері!

18 жовтня відбувся методичний вебінар, організований нашою бібліотекою разом з науковим відділом і відділом міжнародних зв'язків ХНМУ.

Відкрила вебінар директорка бібліотеки Ірина Киричок, звернувши увагу на актуальності використання онлайн-ресурсів для освіти і науки насамперед в умовах воєнного стану. На порядку денному розглянули такі питання :

- Бібліотечні сервіси для підтримки освіти та науки (Тетяна Павленко, заст. директорки НБ ХНМУ з ІТ)
- Міжнародні освітні та наукові онлайн-платформи від компаній Springer, Elsevier, McGraw Hill (Оксана Красюкова, заст. директорки НБ ХНМУ)

• Освітньо-наукові е-ресурси: підтримка міжнародної спільноти під час воєнного стану в Україні (Світлана Кравченко, зав. інформаційно-бібліографічним відділом НБ ХНМУ)

• Міжнародні онлайн ресурси для студентів та співробітників ХНМУ (Марина Білоножка, в.о. начальника відділу міжнародних зв'язків ХНМУ)

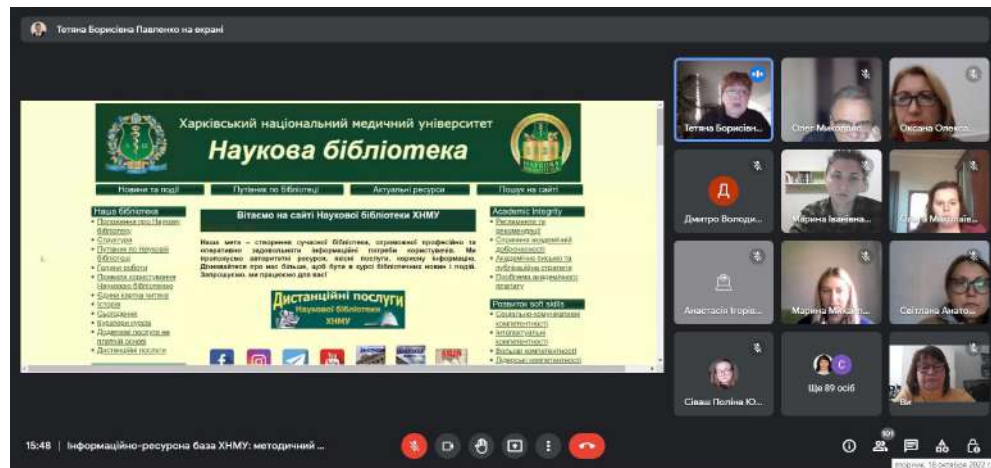
Онлайн-зустріч пройшла в дружній атмосфері, учасники задавали питання щодо використання онлайн-ресурсів, представлених спікерами. Тематика заходу визвала неабиякий інтерес серед університетської спільноти, бажаючих приєднатися було більше, ніж можливості застосунку. Загалом змогли приєднатись понад 100 учасників.

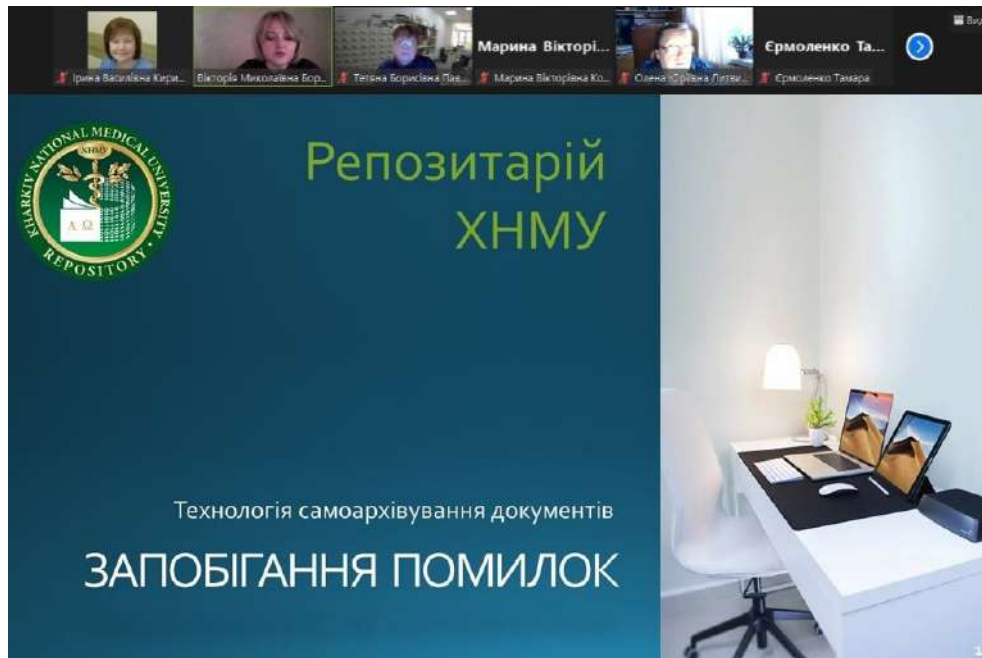
26 жовтня відбувся методичний вебінар «Репозитарій ХНМУ: розвиваємось і зростаємо разом», організований нашою бібліотекою спільно з науковим відділом для університетської спільноти ХНМУ в Тиждень відкритого доступу, який в цьому році проходив 24-30 жовтня.

Учасників привітала директорка Наукової бібліотеки ХНМУ Ірина Киричок, акцентувавши увагу на перевагах відкритих інституційних електронних архівів для науки та освіти.

Співробітники Наукової бібліотеки підготували такі виступи:

- Інституційний репозитарій ХНМУ — оптимальний шлях до світового наукового простору (Павленко Тетяна Борисівна, заступниця директорки з інформаційних технологій)

• Технологія самоархівування документів: запобігання помилок (Борзенкова Вікторія Миколаївна, головний бібліотекар інформаційно-бібліографічного відділу)

Говорили про певні досягнення Репозитарію ХНМУ, який засновано у 2011 році, переваги розміщення робіт у відкритому е-архіві, зазначили ТОП 10 кафедральних колективів з найбільшими колекціями робіт, пройшлись алгоритмом розміщення матеріалів в репозитарії та зупинились на ключових моментах запобігання типових помилок, що стають на заваді успішному завантаженню робіт до репозитарію тощо.

Після виступів учасники вебінару задавали питання спікеркам, зокрема, чи можна розміщувати препринти робіт, якщо вони публікуватимуться у певних наукових видання, як зареєструвати нових депозиторів і модераторів

від кафедральних колективів та інше. До онлайн-зустрічі змогли приєднатись 60 осіб.

10 листопада в онлайн-форматі відбувся круглий стіл «Інформаційно-мережева культура крізь призму академічної доброчесності» з циклу «Бібліотека і студентство: діалоги». Захід організований Науковою бібліотекою спільно з сектором медіапростору студентського самоврядування за сприянням ННІ якості освіти та кафедри філософії ХНМУ (модератори: директорка НБ ХНМУ Ірина Киричок та студентка 4 курсу 1 мед. факультету Ганна Войлокова).

Відкрили захід директорка бібліотеки Ірина Киричок та директор ННІ якості освіти ХНМУ проф. Ігор Завгородній, які наголосили на актуальності тематики круглого столу, зазначили, що такі заходи

допомагають вирішувати питання, які хвилюють університетську спільноту, в першу чергу студентство.

Дискутували на такі теми:

- Офлайн та онлайн булінг у ЗВО та принципи протидії йому (Валерія Береснева, студ. 2 к. 1 мед. ф-ту)

- Піратство ресурсів з Інтернету студентами та викладачами (Максим Скакунов, студ. 1 к. 2 мед. ф-ту)

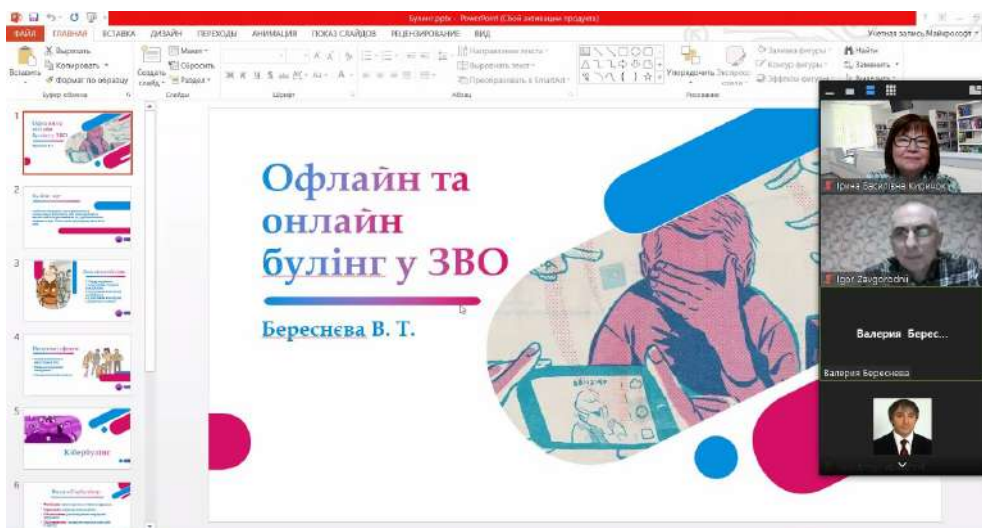
- Академічна доброчесність та студентська солідарність під час самостійних робіт та іспитів (Марія Чернявська, студ. 2 к. 2 мед. ф-ту)

- Проблема плагіату у ЗВМО, його види та наслідки (Софія Бойко, студентка, студ. 2 к. 2 мед. ф-ту)

Актуальні теми викликали жваву дискусію, до якої долучились і студенти, і викладачі, і бібліотекарі. Присутні на заході підтримали думку, що розвиток інформаційно-мережевої культури, підвищення обізнаності щодо правил цифрового етикету є важливою і необхідною умовою доброчесних практик в академічному середовищі та соціальних комунікаціях.

22 листопада відбулись онлайн-збори редколегії корпоративного видання «Бібліотерапевт» (Киричок І.В., Русанова О.А., Кустова К.М.) з Є. Патинко — відповідальною за спеціальні випуски від студентського самоврядування: обговорили змістовну складову надісланих матеріалів, критерії їх відбору, технічні сторони подання робіт. Редактори від бібліотеки розповіли про створення «Редаційного портфелю», навіщо він потрібен, а також запропонували створити студентську редколегію.

Проаналізували статистику переглядів та були приємно здивовані, що нас читають не лише в Україні, а й у США, Ірландії, Чехії, Швеції, Словенії та інших країнах. Цікаво, що США за кількістю переглядів нашого «Бібліотерапевта» посідає 1 місце.

ΛΙΤΕΡΑΤΥΡΗΝΑ ΗΟΤΑ

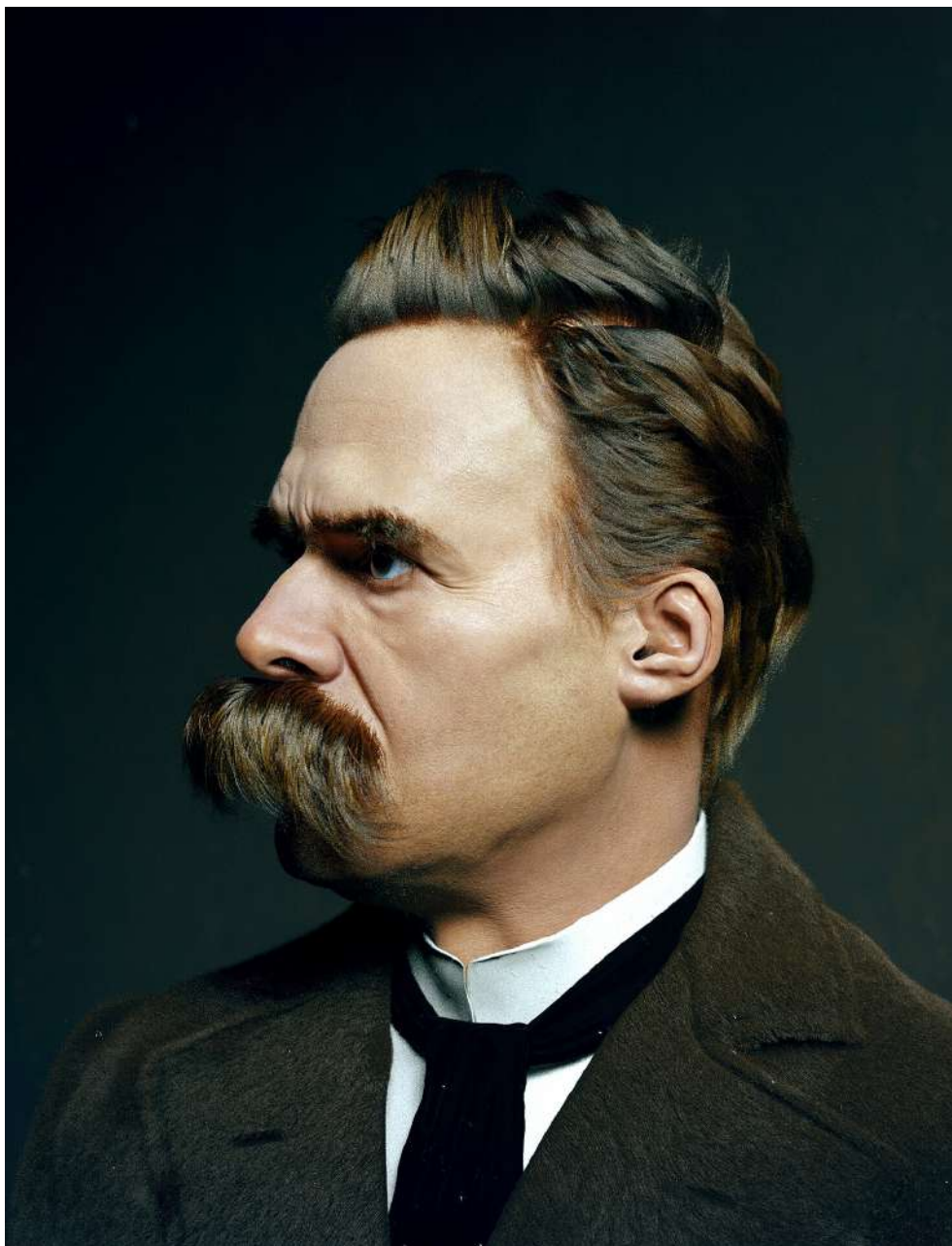

ФІЛОСОФСЬКИЙ РОМАН ФРІДРІХА НІЦШЕ «ТАК КАЗАВ ЗАРАТУСТРА»

Нині творчість багатьох філософів, письменників, поетів переживає переосмислення, розкриваючись новими гранями. Така ж доля спіткала й філософський роман Фрідріха Ніцше «Так казав Заратустра. Книга для всіх і ні для кого» — одне з найсуперечливіших літературних творів двох останніх століть.

Фрідріх Вільгельм Ніцше (1844–1900), німецький філософ, письменник, філолог та музикант. Він став творцем унікального вчення, яке узагальнило моральні, релігійні, культурні та суспільно-політичні підвалини кінця XIX — початку XX ст.

Роман з'явився на світ внаслідок ідейної кризи, що спіткала європейську культуру в другій половині XIX століття. Його герой, мандрючий філософ на ім'я Заратустра, несе людям вчення, здатне перевернути з ніг на голову все їхнє існування. Письменник, розмірковуючи над закономірностями буття, відкидає ідею безперервності прогресу і стверджує — історія розвивається циклічно, нескінченно повторюючись на нових рівнях. І цей колообіг епох вінчає вільна від будь-яких умовностей особистість — остання ланка в ланцюжку мавпа-людина-надлюдина. Погляди Ніцше формувалися під впливом вчення Чарльза Дарвіна, але цікавили філософа питання аж ніяк не фізичної, а духовної еволюції людства. Протягом багатьох років Ніцше перебував під відчутним впливом таланту Федіра Достоєвського, відгукуючись про того як про «одне з найбільших відкриттів свого життя».

Фрідріх Вільгельм Ніцше (1844–1900)

В одній зі своїх останніх робіт Ніцше пророко писав: «Я знаю свою частку. Моє ім'я будуть згадувати через кризу, якої ніколи не було на землі, глибоким конфліктом свідомості, розривом з усім, у що раніше свято вірили». Але, попри все, в наш час книжки

мислителя входять до обов'язкової програми всіх філософських факультетів світу, вони не припиняють хвилювати представників мистецтва, надихаючи їх на створення нових і нових творів у галузі прози, поезії та музики.

ALSO
SPRACH
ZARATHUSTRA

Ein Buch für Alle und Keinen

FRIEDRICH
NIETZSCHE

СИМФОНІЧНА ПОЕМА РІХАРДА ШТРАУСА

«ТАК КАЗАВ ЗАРАТУСТРА»

Це перший в історії випадок, коли філософську працю було обрано основою для музичного твору. Симфонічна поема «Так казав Заратустра» була створена у 1896 році німецьким композитором-експресіоністом Ріхардом Штраусом (1864-1942), однофамільцем знаменитого австрійця Йоганна Штрауса. На відміну від «короля вальсів» Ріхард Штраус набув слави насамперед завдяки своїм симфонічним поемам, в яких особливо яскраво розкрився його композиторський дар. «Дон Жуан», «Макбет», «Веселі витівки Тіля Уленшпігеля», «Дон Кіхот» та інші — всього десять різнопланових симфонічних творів, кожен з яких заслуговує на окрему розповідь, але поема «Так казав Заратустра» займає в цьому списку особливе місце: монументальний музичний твір не виходить із репертуарів найвідоміших симфонічних колективів світу вже понад 120 років.

Засновником жанру симфонічної поеми вважається угорський композитор Ференц Ліст, але саме Ріхарду Штраусу вдалося перетворити цю музичну форму на щось справді вражаюче, порівняне своєю масштабністю хіба що з класичними симфоніями. Музична поема «Так казав Заратустра» є програмним твором з дев'яти частин, названих відповідно до

окремих розділів книги. Цікаво, що сам Ніцше, який також замолоду пробував себе в композиторському мистецтві, стверджував, що може уявити свій знаменитий трактат виключно у вигляді симфонії.

Біограф Ріхарда Штрауса, відомий музикознавець Вальтер Верб, писав про твір: «У тому, що стосується майстерності та складності оркестрового аркуша, «Заратустра» перевершував усе, що було написано до того часу. І досі ця музика не знає собі рівних». Крім традиційних складових симфонічного оркестру Штраусом, були також задіяні орган та дзвін, що додало музиці масштабності звучання.

У творі протиставлені два образи — волелюбний індивідуум, що блукає в пошуках смислів, і навколишній світ, прекрасний, таємничий, лякаючий. Досягти подібного ефекту вдалося завдяки деяким композиторським прийомам, насамперед — почерговому використанню різних тональностей: сі мажор та сі мінор — для зображення людини, і до мажор — для ілюстрації навколишньої природи. Протягом усієї поеми перед слухачем проносяться картини метань людського духу у пошуку абсолютної свободи. Передостання, восьма частина твору, названа, як і в першоджерелі, «Танцювальна пісня», знаменує собою радість довгоочікуваного звільнення.

Найбільш виразною і відомою є перша частина симфонічної поеми, «Схід» — коротка, але вражаюча замальовка сонячного диску, що виходить з-за горизонту. У Ніцше роман відкривається словами Заратустри, який зустрів світанок на початку свого шляху: «Велике світило! У чому було б щастя твоє, якби не було в тебе тих, кому ти світиш?». Природа тут постає у

Заратустра на фресці III ст. з античного міста Дюра-Европос (Сирія) VII-VI ст. до н. е.

своїй найбільш гармонійній іпостасі, народжуючи асоціації з пронизаним сліпучими променями храмом, що прихистив під своїм склепінням все живе. Подібне враження виникає завдяки продуманому музичному рішенню: піднесеної мелодії, що складається з милозвучних, але позбавлених емоційного забарвлення інтервалів у виконанні мідних духових, органу та ударних. Починаючи ніби здалеку призовними звуками валторн, музика стрімко переходить в оркестрове тутті, завершуючись потужним органом акордом.

У 1896 році у Франкфурті-на-Майні відбулася прем'єра симфонічної поеми Ріхарда Штрауса «Так говорив Заратустра», за диригентським пультом знаходився сам композитор. А ось Фрідріху Ніцше не вдалося насолодитися новим успіхом, оскільки письменник уже кілька років страждав від невиліковної душевної хвороби.

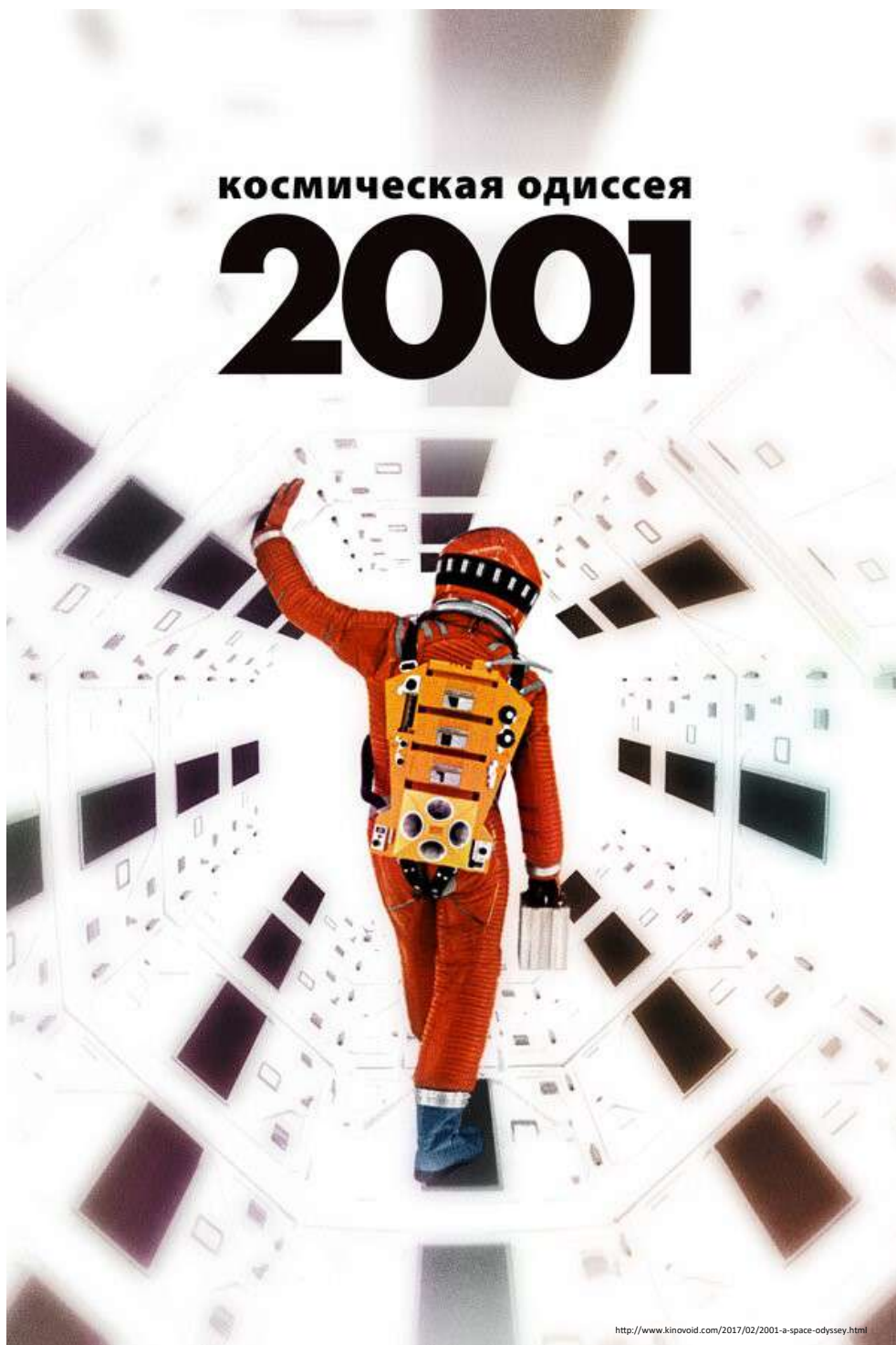
НАУКОВО-ФАНТАСТИЧНА КІНОКАРТИНА СТЕНЛІ КУБРИКА

«КОСМІЧНА ОДІССЕЯ 2001 РОКУ»

Яскрава і грандіозна за силою впливу музика з симфонічної поеми «Так казав Заратустра» Ріхарда Штрауса прикрасила собою ще один видатний твір, цього разу — кінематографічний.

У 1968 році на світові екрани виходить кіноробота американського майстра «ідеальної картини» Стенлі Кубрика «Космічна одиссея 2001 року». Згодом її було визнано найкращим науково-фантастичним фільмом за всю історію як Голлівуду, так і світового кіно в цілому. В основу картини лягла розповідь англійського письменника та вченого Артура Кларка «Часовий» (1951). Письменника поряд з Айзеком Азімовим і Робертом Хайнлайном зараховують до авторів, які найбільше вплинули на розвиток англійської наукової фантастики ХХ століття. Його перу належить значний ряд художніх творів, в одному з яких письменник передбачив появу сучасного супутникового зв'язку. Однак справжню популярність Кларк набув завдяки безпосередній участі у роботі над «Одіссеєю». Сценарій для фільму також був написаний ним. Західний глядач на той момент вже дозрів до сприйняття інтелектуальної фантастики, що порушує питання космічних польотів та позаземного розуму. І в Голлівуді це чудово усвідомлювали: «Давно б пора зняти гарне науково-фантастичне кіно», — відреагував Артур Кларк на запрошення режисера.

Стенлі Кубрик все ж таки не став перевантажувати увагу глядача великою кількістю інопланетної екзотики, а сфокусував погляд суспільства на проблемах, як ніколи близьких нам сьогодні. І це насамперед необхідність відстоювання людиною права на особисту свободу в жорсткому протистоянні з могутнім кібер-

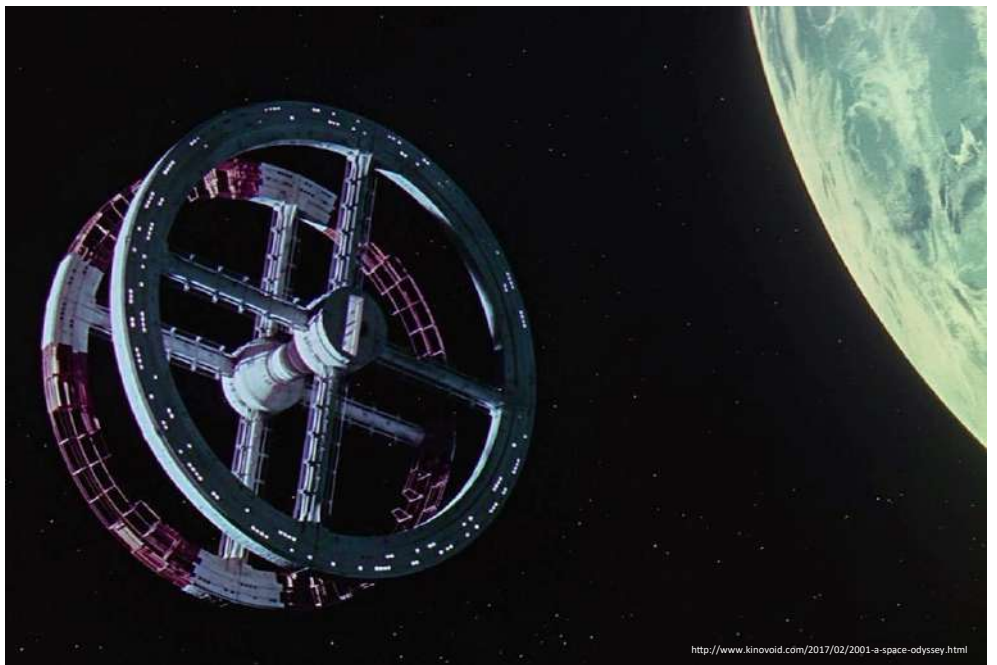
інтелектом. Завдяки серйозності тем, що порушуються, фільм «Космічна одиссея 2001 року» став культовим у широких колах світової інтелігенції, у тому числі й радянської.

Центральним об'єктом, навколо якого відбуваються всі події у картині, є таємничий чорний моноліт — стимулятор прогресу, здатний впливати на розвиток

цілих цивілізацій. Розгадкою його механізму займаються герої-астронавти протягом усієї картини. А всіма їхніми діями керує суперпотужний комп'ютер, маніпулюючи вченими, як фігурками на шахівниці. Головне послання творців фільму глядачеві — поява нової людини вселенського масштабу шляхом подолання диктату штучного розуму: «... ось він пли-

ве в велетенському потоці сонців, по один бік густо полум'яний розсип — серце Галактики, по інший — самотні, розкидані по її узбіччю зірки ...» (Артур Кларк, «Космічна одиссея 2001 року»).

Звичайно ж, Кубрик не був би Кубриком, якби не задіяв у своїй «космічній феєрії» всі технічні можливості Голівуду. Дороге кінообладнання та високоякісна 70-міліметрова плівка забезпечили широке охоплення простору та зображення настільки чітке, що фільм якісно не поступається навіть сучасній голлівудській продукції. Космічні інтер'єри, барвисті краєвиди далекого космосу, фантастична реальність, створена за допомогою понад двохсот спецефектів — все це і сьогодні продовжує тримати в напрузі, заворожувати своєю багатомірністю.

<http://www.kinovoid.com/2017/02/2001-a-space-odyssey.html>

Появу в кадрі інопланетного моноліту супроводжують звуки з першої частини симфонічної поеми Ріхарда Штрауса «Так казав Заратустра». Вони створюють від-

чуття унікальності моменту, передчуття небаченого досі перетворення. Музика чудово сприймається не тільки у класичному виконанні, що робить її зрозумілою для сучасного слухача, який звик до вільних музичних рішень. А люди старшого покоління одразу впізнають в ній позивні із добре відомої всім телепередачі.

<http://www.kinovoid.com/2017/02/2001-a-space-odyssey.html>

Слухати першу частину симфонічної поеми «Так казав Заратустра»
Richard Strauss «Sunrise»

Список використаної літератури:

- Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Книжка для всіх і ні для кого [Електронний ресурс] / Ф. Ніцше. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3781>.
- Милян М. Хроніки Кубрика: «Космічеська Одиссея» / М. Милян [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kino-teatr.ru/blog/v2013/4-10/>
- Проскурин Д. Мелодія «Что? Где? Когда?» – хит Штрауса в честь книги Ніцше «Так говорив Заратустра» об ідеє свєрхчеловєка. Она вєздє: от Кубрика до Элвєса / Д. Проскурин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gol.ru/materials/8838-zarathustra>
- Размыслєвич К. «Космічеська одиссея 2001 годє»: что с намє сделал этот фільм за 50 лет [Електронний ресурс] / К. Размыслєвич. – Режим доступу: <https://www.mirf.ru/kino/kosmicheskaya-odissey-2001-goda-50-let/>
- Солодєлов Д. Ніцше. Падающєго подтолкнє [Електронний ресурс] / Д. Солодєлов. – Режим доступу: <https://snob.ru/profile/27843/blog/160887/>
- Так говорив Заратустра (Штраус) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Так_говорив_Заратустра_\(Штраус\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Так_говорив_Заратустра_(Штраус))
- Фєклєн А. Фрїдрїх Ніцше: правда і мифы [Електронний ресурс] / А. Фєклєн. – Режим доступу: https://talk-on.ru/materials/sci-pop/Fridrikh_Nitsshe_pravda_i_mify/
- Фєлїппов А. Рїхард Штраус «Так говорив Заратустра» / А. Фєлїппов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://muzobozrenie.ru/rihard-shtraus-tak-govoril-zarathustra/>
- Хьюз Б. Как Маркс, Ніцше і Фрєйд повлїялї на жїзнь чєловєчєства [Електронний ресурс] / Б. Хьюз. – Режим доступу: https://www.bbc.com/russian/features/2016/06/160615_forward_thinkers_marx_nietzsche_freud

ФОТОПОГЛЯД

АВТОР ФОТО: ВІРА ВІСКОВА

ОСІНЬ

Найчарівніша пора року, особливо по той бік воєнної реальності. У нас є лише мить, щоб спостерегти, як своїми яскравими барвами старанна художниця дбайливо замальовує чорні кольори війни, проголошуючи перемогу Життя...

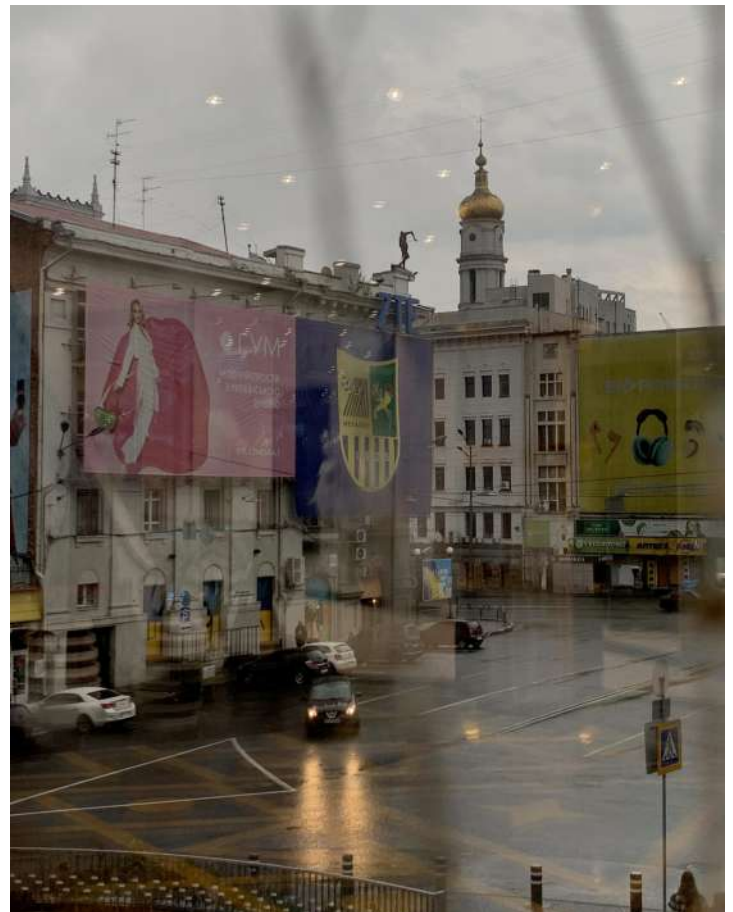
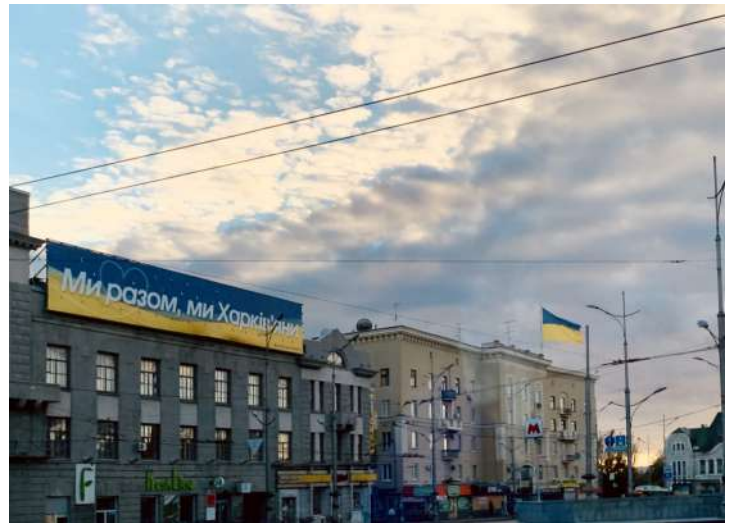

РАНКОВИЙ ОСІННІЙ ХАРКІВ

Дощовий, похмурий, але теплий. Обіймає тебе. Колисає шелестом листя під ногами, шурхотом дощу. Зранку, в самому центрі міста, аромат кави та шаурми. А ще піци, бо «Буфет» відчинений.

Всюди наші прапори. Вже багато авто їдуть, поспішають кудись у своїх справах. На легендарній лавочці навколо дерева п'ють ранкову каву харків'яни. Попри все. Місто дихає. Місто живе.

КОНТАКТИ:

м. Харків,
пр. Науки, 4
тел. (057)7077209
моб. (097)9937709
e-mail: km.kustova@knmu.edu.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Киричок І.В. (головний редактор)
Русанова О.А. (відповідальний редактор)
Кустова К.М.
Гаєва Н.Д.

